

5. КОНКРЕТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ВКЛЮЧВАНЕ НА ТЕМИ (ИЛИ БЛОКОВЕ ОТ ТЕМИ) В УЧЕБНИТЕ ПРОГРАМИ

5.1. Даваме си сметка, че от промени се нуждаят не само учебният план и учебните програми на специалността, но и съдържанието на преподаваната материя по статистика за нестатистици. Логично е промените в двата случая да се различават по принцип. Просто защото едни са изискванията към подготовката на специалисти по статистика като проектанти, организатори и изпълнители на СИ и съвсем други - към ползвателите на статистически данни - в случая към икономистите, които нямат такива функции. Иначе казано, не си представяме курса по статистика за нестатистици като мини курс по обща теория на статистиката за специалността - нещо, което сега се случва на практика. В статията представяме няколко конкретни предложения за допълване на съдържанието на преподаваната материя главно за статистиците. Това правим с ясното съзнание, че предлаганото е само част от онова, което е нужно на бъдещите специалисти.

5.2. В учебния план и в дисциплините за подготовка на специалисти статистици изглежда наложително да се включат:

Първо, теми по проектирането на СИ - с основните елементи в този процес и с отчитане на връзките между тях, по подготовката на варианти на проекти за избор; очаквани проблеми и как да се решават и преодоляват те; а пробиране на отделни елементи и/или на проекта като цяло преди прилагането му и др.

Второ, модели на СИ при решаване на различни типове познавателни задачи с отчитане на тяхната специфика.

Трето, теми по това как се конструират и обосновават изследователските постановки при различни цели на изследването. Защото изискванията според специфичната познавателна задача са много различни. Едно е да се проектира СИ, което ще обслужва непосредствените потребности на управленската практика - например за анализ на състоянието и тенденциите в развитието на едно явление (примерно на раждаемостта), и съвсем друго - когато задачата е да се развива научното познание и да се разкриват закономерностите. Последното изисква съвсем различна изследователска постановка, може да налага провеждане на експерименти и други специфични стъпки.

Четвърто, методи, подходи и критерии за оценка на ефективността по отделните решения в проекта, касаещи не само минимизиране на разходите, но и осигуряване на очакваното качество. Както е известно, критериите за качеството на произведения продукт тук са принципно различни от прилаганите в материалното производство. Качеството на произведения информационен продукт се свързва с величината на стохастичната и нестохастичната (последната може да остане неконтролирана и поради това е по-